

Protipolské akce ukrajinských nacionalistů

 lwow.home.pl/wolyn.html

Viz také:

Wladyslaw Filar
Protipolské akce ukrajinských nacionalistů

Ukrajinské nacionalistické hnutí na Volyni bylo vůči Polákům nepřátelské od samého počátku. To vyplynulo mimo jiné z z předsudků nashromážděných v meziválečném období a z ideologie přijaté OUN.

Cílem ukrajinského nacionalistického boje bylo vytvořit ukrajinský stát ovládaný nacionalisty. Cíl boje popisuje leták OUN-B „směrnice propagandy“, který obsahuje tato slova: „(...) Nechceme **pracovat pro Moskvu, Židy, Němce a další cizince, ale pro nás. Vytvoříme nezávislý ukrajinský stát, nebo pro ně zemřeme ...**“¹.

Okraj boje byl namířen proti úřadům a obyvatelstvu těch zemí, které okupovaly etnicky ukrajinské oblasti. Proto byl SSSR považován za nepřítele č. 1, Polsko bylo považováno za nepřítele č. 2, ale Němci byli zmíněni až na třetím místě. S německými úřady, policií a Wehrmachtem probíhala spolupráce na obou stranách „v nezbytné míře“². V roce 1943 propukl teror a masové vraždění polského obyvatelstva na Volyni. Ale protipolské akce na Volyni a v Polesí začaly již dříve.

Těžko říct, kdy vedení OUN-SD³ rozhodlo provést vyhlazení polského obyvatelstva, protože směrnice v této věci dosud nebyla zveřejněna – vývoj událostí však nasvědčuje tomu, že k němu došlo koncem roku 1942. Do prosince 1942 probíhaly vraždy polských jednotlivců a rodin. místo. Masové vraždy v tomto období byly stále vzácné. Akce byla zpočátku namířena proti Polákům zaměstnaným v německé zemědělské a lesní správě, poté se rozšířila na venkovské obyvatelstvo, především ve východních župách Volyně.⁴

K první masové vraždě došlo 13. listopadu 1942 v Obórkách, Šťastný. z toho padlo za oběť asi 50 osob polské národnosti⁵

Nárůst protipolských protestů nabírá na síle od ledna 1943. V tomto období se množí vraždy jednotlivců i rodin, ale stále častěji se objevují i masové vraždy. Ke krvavé vraždě došlo **9. února** 1943 v polské kolonii **Parosle** (obec Antonówka, okres Sarneňski). kde bylo zavražděno **173 lidí**.⁶ Dne **23. dubna 1943** provedly jednotky UPA jednu z nejkrvavějších vražd té doby v **Janowě Dolině** (obec Berežne, okres Kostopol). Zemřelo tehdy asi **600 lidí**. Ukrajinské nacionalisty nezastavila ani přítomnost posádky Wehrmachtu čítající asi 1000 vojáků. Němci se chovali pasivně, což může naznačovat, že Ukrajinci jednali ve shodě s nimi.

Potvrzením této krvavé vraždy v Janowě Dolině je záznam v lithopysis UPA, díl 5: „(...) **Při dobývání silného polského hnízda – respektive centra Poláků, Janowa Dolina v okrese Kostopol, dvě třetiny budovy byly spáleny. Boj trval několik hodin. Polákové uvádějí počet svých ztrát na 500. Počet zabitých Němců není znám. Naše ztráty jsou**“^{malé 7}

Od května 1943 zaznamenáváme organizované hromadné útoky jednotek UPA na polské vesnice a střediska sebeobranu po celé Volyni. Zde jsou některá data ukazující eskalaci protipolských akcí:

- 12. května 1943 byly v okrese Sarny vypáleny vesnice Mgly, Konstantynówka, Osty a Uberež; ⁸ .
- 24. května 1943 bylo v obci Niemodlin (okres Kostopol) zavražděno 170 lidí; ⁹
- v noci z 24. na 25. května 1943 byly vypáleny všechny dvory a statky v okrese Włodzimierz; ¹⁰
- 28. května 1943 600členná jednotka UPA vypálila vesnici Staryki a zavraždila všechny její obyvatele; ¹¹

- 2. června 1943 zaútočila jednotka UPA na polskou vesnici Hurby a zavraždila asi 250 lidí.¹² Vyhlazování polského obyvatelstva, které začalo v župách Sarny, Kostopol, Równo a Zdołbunów v červnu 1943, se rozšířilo do okresů Dubno a Łuck, v červenci se týkalo okresů Horochów, Kowel a Włodzimierz a v srpnu též župa Lubomelská¹³. **Počet Poláků zavražděných na Volyni do července 1943 se odhaduje na asi 15 000 lidí. a celkové ztráty polského obyvatelstva, včetně zabitých, raněných, deportovaných na práci do Německa a uprchlíků, činily asi 150 000 lidí.**¹⁴ Do července 1943 bylo^v okrese Horochów napadeno 23 polských vesnic. v oblasti Dubien - 15, v oblasti Włodzimierz - 28.¹⁵

Zvláště krvavý byl červenec 1943. Jednotky UPA, které byly součástí Severozápadního vojenského okruhu „Turiw“ za aktivní podpory místního ukrajinského obyvatelstva, se 11. července 1943 organizovaly v tzv. „Self-Boronne Kuszczewyje Viddiły“. **za úsvitu obklíčili a zaútočili na spící polské vesnice a osady současně ve třetí župě: Kovel, Horochowski a Włodzimierz. Došlo k nelidskému zabíjení a ničení. Polské obyvatelstvo zabíjely kulky, sekery, vidle, kosa, pily, nože, kladiva a další nástroje zločinu – hořely polské vesnice. Byla to akce dobře připravená a naplánovaná do nejmenších detailů.** Například akce v Włodzimierski předcházelo soustředění jednotek UPA v lesích Zawidów (západně od Porycku), v oblasti Marysin Dolinka, Lachów a v oblasti Zdžary, Litowiež, Grzybowica. Čtyři dny před zahájením akce se v ukrajinských vesnicích konaly schůzky, při kterých bylo místní obyvatelstvo upozorněno na nutnost vyvraždit všechny Poláky.

Bylo použito heslo: „**Porázejte Poláky do 7. generace, včetně těch, kteří již nemluví polsky**“ Následující údaje dokládají rozsah trestných činů spáchaných v okrese Włodzimierz; ve vesnici Gurów přežilo ze 480 Poláků pouze 70 lidí; v Porycku bylo zavražděno téměř celé polské obyvatelstvo – přes 200 lidí; v kolonii Orzeszyn zemřelo z celkového počtu 340 Poláků 270 Poláků; ve vesnici Sądowa se z 600 Poláků podařilo uprchnout živým pouze 20, v kolonii Zagaje z 350 Poláků přežil jen asi tucet. Zabíjení bylo prováděno s velkou krutostí. Polské vesnice a osady byly vydrancovány a vypáleny¹⁶. Výše citovaná útržkovitá fakta, pocházející pouze z jedné oblasti, nezvratně dokazují, že akce zahájená 11. července 1943 nemohla být náhodnou akcí prováděnou volnými, neorganizovanými skupinami. Byla to dobře naplánovaná akce uskutečněná na příkaz vyššího vedení OUN-UPA, dohodnutého v čase a prostoru. Pro Poláky žijící v západních župách Volyně to byl pogrom, který přinesl obrovské lidské i materiální ztráty.

Během vánočního období roku 1943 se územím Volyně přehnala nová vlna protipolských akcí. Silné jednotky UPA podporované místním ukrajinským obyvatelstvem nečekaně zaútočily na polská populační centra a základny sebeobrany v těchto okresech: Rivne, Luck, Kowel a Włodzimierz.

Prováděné protipolské akce byly často spojeny s konkrétními výročími. Například k masovým vraždám v noci z 29. na 30. června 1943 došlo na druhé výročí vyhlášení nezávislosti Ukrajiny ve Lvově; masové akce proti polskému obyvatelstvu 11. července 1943 připadly na pravoslavný svátek Petra a Pavla. Poslední akce začala útoky na katolické kostely během mše svaté. v Kisielinu (okres Horochów), Krymno (okres Kowelski), Chrynów, Oktawin. Poryck a Swojczów (okres Włodzimierz). Taktika ukrajinských nacionalistů při těchto akcích byla vždy stejná. Spočívalo v tom, že jednotky UPA obklíčily dané město, aby z něj nikdo nemohl uniknout. pak do obce vstoupily další jednotky, nahaly Poláky na jedno místo (např. do stodoly, školní budovy) a tam masově vraždily.

Po masakru do vesnice na vozech vjely loupežné skupiny složené převážně z žen a sebraly vše, co po zavražděných Polákech zbylo, od oblečení až po stavební prvky. Po pár dnech, kdy se vše uklidnilo a někteří přeživší Poláci se vrátili do vesnice. Jednotky UPA znovu zaútočily na vesnici, vraždily Poláky a vypalovaly budovy. Zároveň bylo dodrženo (dle vydaných instrukcí), že stavení Poláků k vypálení by měla být vzdálena minimálně 15 m od ukrajinských usedlostí.

Protipolské akce na Volyni, prováděné se vší bezohledností, měly za cíl zničení polského obyvatelstva. Byly prováděny v souladu se směrnicemi vedení OUN-SD organizované a měly charakter genocidy. V tajné směrnici územního velení UPA - "Pivnycz", podepsané "Klym Savur" (Roman Dmytro Klaczkivskýj) čteme: "**(...) měli bychom provést velkou akci k likvidaci polského živlu. mužské obyvatelstvo ve věku let 16 až 60 (...) Tento boj nemůžeme prohrát a polské síly musí být za každou cenu oslabeny. Lesní vesnice a vesnice ležící vedle lesních masivů by měly zmizet z povrchu zemského.**" ¹⁷ .

Indikace výše uvedené směrnice byly jednotkami UPA plně implementovány, vraždily nejen muže ve věku 16-60 let, ale také ženy, děti a seniory. Jurij Stelmaszczuk "Rudy". velitel Severozápadního MD "Turiw", napsal "Rubanovi": "**(...) Druze Ruban! Informuji vás, že v červnu 1943 zástupce centrálního Provodda - velitel UPA - "Pivnycz" "Klym Sawur" předán Mám tajnou směrnici o úplné, všeobecné, fyzické likvidaci polského obyvatelstva (...) Za účelem provedení této směrnice se prosím pečlivě připravte na zásah proti Polákům a jmenuji odpovědné osoby: v oblastech na řece Bug - Kurinny "Łysoho", v regionech Turzysk, oździutycki a další - "Sosenska"; do čtvrti Koval - "Hołobenka". Sláva Ukrajiny.**

**Velitel skupiny UPA "Turiw" - "Rudyj",
24. června 1943. Stawka "** ¹⁸

O plnění směrnice velitele UPA – „Piwnycz“ svědčí hlášení velitele kurinského „Łysoho“, který v září 1943 hlásil vedení OUN: „(...) Dne 29.8 . **V roce 1943 jsem provedl operaci ve vesnicích Wola Ostrowiecka a Ostrówki v regionu Głownia. Všechny Poláky od malých po staré jsem spálil všechny budovy, vzal jsem majetky a majetky pro potřeby slepice.** " ¹⁹

V důsledku této operace zemřelo 529 lidí ve vesnici Wola Ostrowiecka, včetně 220 dětí ve věku do 14 let, a 438 lidí bylo zavražděno ve vesnici Ostrówki. včetně 246 dětí mladších 14 let. V srpnu 1992 byly exhumovány ostatky zavražděného polského obyvatelstva, což potvrdilo masové vraždy provedené UPA v srpnu 1943 v těchto městech. ²⁰ .

A ještě jedna zpráva od velitele kurníku „Łysoho“ o pogromu v Ziemlici, powiat. Vladimír Volynski: "**(...) Všichni obyvatelé okolních vesnic se sekerami a vidlemi byli nahnáni do vesnice Mosur, kterému „přítel“ Zuch vysvětlil, že pod vedením jeho ozbrojené jednotky půjdou řešit do vesnice Ziemlica s Poláky a požadoval, aby byli nemilosrdní ke každému, koho v tomto městě najdou. V noci byla vesnice obklíčena a za svítání shromáždili všechny obyvatele ve středu vesnice. Staří lidé, děti a nemocní, kteří se nemohli sami pohybovat, byli na místě zabiti a vhozeni do studny. Ti, kteří byli zahnáni do centra, dostali rozkaz, aby si vykopali hroby a poté je zabili tím, že je udeřili sekerou do hlavy. Ti, kteří se pokusili utéct, byli zastřeleni zbraněmi. Všichni obyvatelé obce Ziemlica byli zlikvidováni, majetek zabaven pro UPA, vypáleny budovy...**“

Stovky „Bohdanů“ měly likvidovat polské obyvatelstvo v kolonii Wólka Kotowska – Aleksandria (...). Sotnia „Rybaka“ měla zlikvidovat polské obyvatelstvo v kolonii Zofiówka(...) - Na tyto akce byly vyčleněny dva dny a sotnies tento úkol splnili. Po skončení akce ve výše zmíněných koloniích měly stovky přijet do obce Przebraże, oblast Kiwerce, aby se podílely na likvidaci polského obyvatelstva v této obci. ²²

O zločinech spáchaných na svátek Petra a Pavla u soudu řekl obžalovaný Ohorodniczuk alias Nikolaj Kovilkowskyj: **„Dne 12. července 1943 v dopoledních hodinách jsem spolu se skupinou UPA asi 20 lidí vstoupil do kostela v Pawłówce. (Poryck - pozn. WF) při mši svaté) ve čtvrti Iwanice, kde jsme spolu s dalšími během třiceti minut zabili občany polské národnosti. Při této akci bylo zabito 300 lidí včetně dětí, žen a seniorů. Po zabití lidí v kostele v Pawłówce - jsem se skupinou šel do nedaleké obce Radowicze a polských kolonií Sadowa a Jeżyny, kde jsem se podílel na hromadné likvidaci polského obyvatelstva. V těchto koloniích 180 žen, děti a staří lidé byli zabití, všechny domy byly vypáleny a majetek a dobytek byl vydrancován (...)** ²³

Při výslechu náčelník Služby Bezpeky (SB) okresu Kowel OUN Mikołaj Hawryluk „Fedoš“, „Arkadij“ vypověděl: „(...) Během mé činnosti jako velitele SB krajské OUN . , **pod mým osobním vedením, za účasti UPA kuren, byly v regionu Łuck zcela zničeny tyto polské kolonie: Kościuszko, Ozierany Polskie, Bunasiówka, Antonówka atd. Zabito bylo asi tisíc Poláků a jen malá část obyvatelstvu se podařilo ukrýt a uprchnout do** ^{Łuck.24}

A dále vypověděl další aktivista SB UPA Arsenij Bozevskij: **“(…) Za dobu služby v SB UPA jsem osobně zabil 15 lidí. Pamatuji si, že v červenci 1943 dorazila naše jednotka na bývalé panství hraběte Koszewského, kde žilo asi 100 Poláků, které jsme nemilosrdně likvidovali střelnými a čepelovými zbraněmi. Vyhladili jsme celé rodiny, nešetřili starce, ženy a děti. Děti plakaly, matky-ženy prosily, aby nechali své děti žít. Ale ignorovali jsme tyto požadavky a zabili je zbraněmi a noži Osobně jsem v tomto procesu zastřelil 8 lidí puškou ...** ²⁵

O těchto událostech svědčí i německé dokumenty. V jednom z nich, adresovaném hlavnímu vedení státní bezpečnosti SS, v rukou policejního generála Mullera, čteme: **„Jeden z vůdců banderovské frakce OUN nás informoval během jednání dne 12. 1943 UPA** .

O tragických událostech na Volyni pro Poláky se zmiňují i další německé dokumenty. Německá kontrarozvědka ve zprávě z 13. července 1943 jasně uvádí, že od roku 1943 prováděli ukrajinští nacionalisté politiku vyhlazování polského obyvatelstva za použití výhrůžek a násilí. Zároveň hlásil, že banderité ničí (Ausrottung – důraz ve WF) polské osadníky na Volyni. ²⁷

Velitelé sovětských partyzánských jednotek podávali partyzánskému velitelství četná hlášení o protipolských akcích ukrajinských nacionalistů. Ve zprávě sovětské pobočky Szyłów ze dne 30. března 1943 je záznam: **“(…) Ukrajinští nacionalisté provedli brutální proces nad bezbranným polským obyvatelstvem a dali si za úkol úplné zničení Poláků na Ukrajině. ”** A dále: **“(…) V kumánském regionu byl rojům UPA vydán rozkaz zničit všechny Poláky a vypálit všechna města a osady do 15. dubna 1943. ”** ³⁰ .

Potvrzení těchto událostí lze nalézt v bojovém hlášení seskupení sovětských partyzánských jednotek za období od 19.6. do 18. srpna 1943, ve kterém čteme: **“(…) Hlavním heslem ukrajinských nacionalistů v současné době je**

shromáždit síly a bojovat za vyčištění okupovaného území od Poláků. Nacionalisté jednají s Poláky živočišně. Upalují lidi, střílejí, jsou jim zabavovány věci, zapalují budovy²⁹ .

Fedorov, velitel sjednocených partyzánských jednotek regionu Rivne, ve své zprávě pro ukrajinské velitelství partyzánského hnutí z 2. května 1943 mimo jiné hlásil: „(...) **Hlavní aktivita nacionalistů v poslední době směřuje k ničení polského obyvatelstva, polských vesnic. (...) V oblastech Stepaň, Derežne, Rafałówka, Sarny, Wysock, Wiodzimierzec, Klewań a další nacionalisté provádějí masový teror proti polskému obyvatelstvu, je třeba zdůraznit, že nacionalisté Poláky nestřílejí, ale bodají je noži. a sekat sekerami bez ohledu na věk a pohlaví. Ve vesnici Tryputni vyvraždili 14 polských rodin, poté mrtvé odvěkli domů a zapálili. (...) Ve vesnicích Berezne, Czajkowo a Trzych (oblasti Włodzimierz a Wysocki) nacionalisté zmasakrovali veškeré obyvatelstvo a vypálili přes 200 budov. Ve vesnici Parosla bylo zlikvidováno 21 polských rodin**³⁰ .

Je zde uvedeno pouze několik faktů založených na podpůrných dokumentech. že etnické čistky proti polskému obyvatelstvu na Volyni prováděly jednotky UPA, v souladu se směrnicemi jejího vedení. Za této situace lidé, kteří jatka přežili, utekli do větších měst pod ochranou Němců. V srpnu 1943, tedy v období největšího zintenzivnění protipolských akcí, vydali Němci rozkaz, aby polské obyvatelstvo do 15. srpna opustilo vesnice a městečka a dočasně bydlelo v podměstských městech³¹ .

Ve městech došlo k přelidnění, bezdomovci tábořili na ulicích, náměstích, v kostelech. Byl hlad a nedostatek, který nebylo možné napravit ad hoc charitativní pomocí městského obyvatelstva a církevních úřadů. Někteří uprchlíci odešli do Bugu, na Generální vládu, kde našli úkryt u příbuzných a přátel. Němci, využívající tíživé situace polského obyvatelstva, které se jim dostalo do rukou, odváželi práce schopné na nucené práce do Německa. V souladu s tím začal opačný proces - opuštění měst. Lidé se chránili před hladem a deportací do Německa a zamířili do větších polských středisek v terénu, kde už našlo úkryt mnoho přeživších Poláků. V těchto centrech byla organizována sebeobrana, která nebyla určena k boji proti ukrajinskému obyvatelstvu, ale byl to dramatický boj o přežití. Sporadické odvetné činy odhodlaných jedinců, kteří ztratili všechny a všechno, nemohou mít významný dopad na posouzení povahy polské sebeobran.

Zde je třeba důrazně zdůraznit, že to nebyli Poláci na Volyni, kdo zahájil boj jako první. To je patrné jak z polských, tak německých dokumentů.³² Svědčí o tom i fakt, že po četných deportacích polského obyvatelstva sovětskými úřady tvořili Poláci na Volyni definitivní menšinu - a proto by bylo sebevraždou podnikat tak nerovný boj proti Ukrajincům.

Židovské obyvatelstvo na Volyni zažilo velkou tragédii . Již v prvních dnech německé okupace docházelo k četným protižidovským akcím, které na vlastní pěst iniciovala ukrajinská policie. Zde je několik příkladů: v období od 1. července do 4. července 1941 bylo v Krzemieniec zavražděno asi 800 osob židovské národnosti, v Łanowcích 60 osob; 6. července 1941 bylo v Tuczynu ukrajinskou policií zabito 60 osob židovské národnosti, v Targowici 20 osob; 23. července 1941 bylo zavražděno 20 lidí v Lubieszówě a 30 lidí v Rokitnu.³³

Nová vlna vražd židovského obyvatelstva se prohnala Volyní poté, co se k těmto akcím připojili Němci. V červenci a srpnu 1941 bylo spolu s ukrajinskou policií na Volyni zavražděno přes **13 000 Židů**. Místní ukrajinští nacionalisté připravili seznamy lidí k likvidaci, ukrajinská policie doprovázela Židy na místo vraždy a

účastnila se masakru. V roce 1942 začala akce likvidace vytvořených ghatt, které se zúčastnily spojené síly německé a ukrajinské policie. V srpnu 1942 bylo zlikvidováno ghetto v Łucku, 14. – 15. července 1942 - v Równe (asi 5 000 osob), 27. - 28. července - v Ołyce (5 673 osob). Vrchol vyhlazování Židů na Volyni připadá na období od 10. srpna do 15. října 1942. V roce 1943 jednotky UPA vraždily Židy, kteří uprchli z ghatt a skrývali se v lesích. Odhaduje se, že na Volyni zemřelo přes 150 000 Židů.

Od red.:

Světová asociace vojáků domácí armády, okres Wołyń, je vydavatelem kolektivního díla s názvem „Před operací Visla byla Volyň“ Varšava, 1997. V úvodu knihy A. Župański, prezident volyňského okresu, správně uvedl, že přijetí usnesení Senátu Polské republiky v roce 1990 jednostranně odsuzující tuto akci, aniž by zmínil jediné slovo o zločiny UPA v provincii. jihovýchodní části 2. polské republiky vytvořili základ pro názor, že se Ukrajincům mají omlouvat pouze Poláci a z jejich strany taková potřeba není. Účelem zmíněné práce, kterou redigoval prof. dr hab. Władysław Filar má propojit akci Wisla s událostmi, které jí předcházely. Jednalo se o genocidu polského obyvatelstva na Volyni ukrajinskými nacionalisty a jejich ozbrojenými formacemi (oblast vojvodství Lwów, Tarnopol a Stanisławów není předmětem této práce). Velkou předností knihy je její stručnost a zároveň obsahová bohatost vycházející z prvotřídních pramenných materiálů, jak dokumentují poznámky pod čarou.

*Z této knihy se souhlasem autora prof. dr hab. na Filar, přetiskli jsme výše uvedený fragment první kapitoly s názvem " **Wołyń v letech 1939-1944** ", s použitím po sobě jdoucích čísel poznámek pod čarou a jejich obsahu. Redakce vás vyzývá, abyste si tuto knihu přečetli.*

POZNÁMKY:

¹ Archiv v Alexandrii, čj. T. 454 role-15. ² Bundesarchiv, číslo jednací R 58/698, Der Cheftter Sicherheistpolizei und des SD Komandostab, Meldungen aus den Ostgebieten č. 17, Berlín, 20. srpna 1942, ³ OUN-SD je oficiální název banderovské frakce OUN od roku 1941. SD znamená: Niepodległościów: - Panstwoowców (Samostijnykiw - Derzhavnykiw) . ⁴ *Domáci armáda v dokumentech* , t, IČ, Souborná zpráva č. 194 za období od 814.5.43 , s . ¹⁸ ⁶ J. Turowski, W. Siemaszko,

Zločiny ukrajinských nacionalistů spáchané na polském obyvatelstvu na Volyni 1939-1945, ed. Hlavní komise pro vyšetřování nacistických zločinů v Polsku - Ústav národní paměti, Varšava 1990, s. 22 ⁷ *Litopys* UPA svazek 5 s. 20. ⁸ CA KC PZPR AM 1616/15 svazek a tisk, přílohy zpráv. ⁹ M. a D WIH č.j. 1H/63/71 list 7, M. Sawicki - zprávy. ¹⁰ CA KC PZPR AM/1640/10 vol. 202/IG/121 k.41. *Situační zpráva východní sekce za rok 1943* . 31) M. a D WiH, č.j. m/52/23, listy 12-13, E. Szaden - zpráva. ¹² Naše východní území č. 4, VI-VE 1943, s.14, CAW 392/62/53.

CA KC PZPR AM 1640/10 sv. 202/ffl/121, list 49. Situační zpráva východní sekce

za rok 1943. ¹⁴ CA KC PZPR AM 1610/10 sv. 202/ni/121, list 49. Informační a tiskové oddělení. ¹⁵ CA KC PZPR AM 1431/6 sv. 202H/34, list 172. Předsednická kancelář delegace. Pošta vládě ¹⁶. domácí armády, velitelství Lwów, oddělení VI, číslo jednací, 203/XV - 42, listy 78-85. (AAN/sekce VI, Arch. Polské levice). ¹⁷ Archiv SBU Volyňského kraje, v. č. 11315, sv. H, str. 16. ¹⁸ Tamtéž, s. 28. ¹⁹ Tamtéž, s. 29. ²⁰ Leon Popek, *Exhumace ostatků polského obyvatelstva zavražděného UPA v okr. lubomelski*

, Informační bulletin ŚZŻAK Wołyński District, č. 2(38) duben-červen 1993, s. 27-36, a: Výsledky výzkumu masových hrobů polského obyvatelstva zavražděného ukrajinskými nacionalisty v roce 1943 v okrese hl. Lubomelski (výňatky ze znaleckého posudku dr hab. Romana Madra z lékařské univerzity v Lublinu), Informační bulletin ŚZŻAK Volyňský okres, č. 2(38), duben-červen 1993, s. 37-45. ²¹ Archiv SBU Volyňského kraje, v. č. 11315, svazek I, díl G, s. 30. ²² Archiv SBU Volyňského kraje, spisy trestního případu S. Kowala. ²³ Archiv SBU Volyňské oblasti, spisy trestního případu Ohorodničuk - Kvitkovskoho N. ²⁴ Archiv SBU Volyňské oblasti, spisy trestního případu Nikolaje Havryluka. ²⁵

Archiv SBU Volyňské oblasti, spisy trestního případu Arseny Bohevskoho. ²⁶ Dokument č. IV-H - 53/43, Luck, 14. září 1943. ²⁷ Dokument 23, H 3/474,.. Amt Ausland (Abwehr Dienststelle Walli III, č. D 5800/43 g/B/Ausw. 273) Feststellungen zur Bandenlungen . QU den 13.7.1943; in: Litopys UPA, díl 6, s. 260-261. ²⁸ CAMO FR, FI, op. 23 spr. 523, s. 44. ²⁹ Stranický archiv Ústavu dějin strany při ÚV Kompartia Ukrajiny, „Osobyj Sektor - Sekremaja Czast“, F. 57, op. 4, komp. 191, s. 118. ³⁰ CDAHO Ukrajiny Phil, op. 22, spr. 75, list 37 3. ³¹ CA KC PZPR AM 1640/10, sv.202/III..124, k-2, Informace východní sekce. ³²

R. Torzecki, op. cit-, str. 260-261. ³³ Shmuel Spector, *Holocaust volyňských Židů 1941-1944*, Jeruzalém 1990, s. 66-67. ³⁴ Tamtéž, s. 73-73. ³⁵ Tamtéž, str.-186.

Zločiny OUN-UPA

22. června 1941 zaútočilo Německo na SSSR. Německá armáda velmi rychle obsadila Lvov, který byl středem zájmu ukrajinských šovinistů pod hlavičkou OUN Bandera. Zdálo se jim, že mezi Němci najdou spojence – strážce, kteří jim pomohou vytvořit vlastní stát – nacionalistickou, samosprávnou Ukrajinu. Proto 30. června 1941 vytvořili ve Lvově nacionalistickou vládu pod vedením Jaroslawa Stečka. V ten den se konala tzv krvavý týden Lvova, kdy do 7. července banderovci zavraždili 3000 občanů „vždy věrného“ města – Poláků a Židů. Ozbrojenou paží banderovců byl tehdy prapor Nachtigall (slavík) pod velením Romana Shukhevych pseud. „Taras Czuprynk“, který se podílel i na likvidaci lvovských profesorů organizované Němci ve dnech 4., 12. a 26. července. V té

době zemřeli učenci jako Kazimierz Bartel, Roman Longchamps De Berier, Władysław Dobrzaniecki, Antoni Łomnicki a Tadeusz Boy-Żeleński. Němci usoudili, že tato demonstrace síly ze strany šovinistů nebyla ku prospěchu, zatklí vládu i samotného Banderu a připojili Lvovskou zemi ke generálnímu gouvernementu. Od té doby banderovci, alespoň formálně, jednají nezávisle na Německu.

V roce 1942 je rozhodnuto o vytvoření vlastních jednotek. 14. října 1942 vzniká Ukrajinská povstalecká armáda (UPA). Velitelem UPA se stal Roman Shukhevych „Taras Chuprynka“, vysoké funkce zastávali také Mykola Łebed „Maksym Ruban“ a Dmytro Kłaczkiwskij „Kłym Sawur“. V roce 1943 je v hlavách šovinistů rozhodnuto o provedení fyzického vyhlazení Poláků na Volyni a ve východním Malopolsku za účelem „vyčištění“ těchto oblastí od Poláků. Jeden z dochovaných rozkazů vydal „Kłym Sawur“. Byl to on, kdo v červnu 1943 podepsal tajnou směrnicí územního velení UPA-"Piwnicz" o provedení velké akce k likvidaci polské mužské populace ve věku 16 až 60 let. Tato směrnice byla jednotkami UPA plně implementována a vraždila nejen muže, ale i ženy, děti a staré lidi bez ohledu na věk. 11. července 1943 dochází ke koordinovanému útoku na desítky polských měst, nejméně 530 polských vesnic a osad po celý červenec. Několik tisíc Poláků zemřelo pod heslem „Smrt Lachsovi“. Je velmi těžké určit přesný počet zavražděných Poláků. Často je to důsledek smutné skutečnosti, že některá města byla srovnána se zemí a jejich obyvatelé vyvražděni do posledního muže. Opatrné odhady podložené důkazy ve formě účtů těch, kteří přežili, nám umožňují určit polské ztráty na Volyni na asi 60 000. zavražděn. V roce 1944 přenesli wetboyové břemeno svých aktivit na Lvovskou zemi a Podolí, početnější než Wołyń obývaný Poláky. Ztráty ve východním Malopolsku (v těchto vojvodstvích: Lwów, Tarnopol a Stanisławów) je obtížné odhadnout kvůli chybějícímu soupisu těchto zločinů, podobně jako tomu bylo v případě zločinů na Volyni. Mnohé však nasvědčuje tomu, že tato čísla jsou mnohonásobně vyšší, což nám umožňuje pečlivě určit celkový počet Poláků zavražděných na Volyni a východním Malopolsku na zhruba 200 000. lidí.

Jejich nebývalá krutost se stala tragickým symbolem zločinů páchaných ukrajinskými šovinisty. Používaly se nejen zbraně, ale také nože, sekery, sekery, hřebíky, těla byla masakrována, způsobovala nejnáročnější mučení, stahovali zaživa z kůže, ženám a dětem rozpárali břicha atd. atd. Oběti byly zavražděny bez ohledu na pohlaví a věk obětí, žen a mužů, novorozenců a starých lidí. Oběti spojovalo v očích banditů jedno kritérium – BYLI TO PLÁCI. Byla to jejich chyba, že se narodili jako Poláci. Kromě „zločinu“ svého polského původu se nedopustili žádného jiného trestného činu.

Poláci se ubránili, ale tím, že byli v menšině, zvláště na Volyni, neměli mnoho šancí. Na obranu se postavily jednotky domácí armády a další podzemní organizace, ale největší roli sehrála polská sebeobrana, vytvořená ad hoc. Sebeobrana v Przebraži, kam se uchýlilo 20 000 Poláků, vešla do dějin. V roce 1944 proti šovinistům bojovala i slavná 27. volyňská divize domácí armády. S příchodem sovětské armády se Poláci začali připojovat se souhlasem tamních velení Home Army k tzv. Istribitielni prapory, které rovněž přispěly velkou měrou k záchraně životů a majetku tisíců Poláků.

Změny hranic v roce 1945 znamenaly přesun části UPA do Bieszczad, kde začala prosazovat své zločinecké cíle ve stylu známém z Volyně a východního Malopolska. Symboly bojů v Bieszczadách jsou smrt generála Świerczewského a operace Visla. Operace Visla byla operace, která měla zasadit rozhodující ránu síti UPA v Polsku a odstranit základnu této organizace přesídlením ukrajinského obyvatelstva na západní a severní území Polska s jejich majetkem a do postněmeckých domácností a farmy mnohem vyšší úrovně než ty, které zůstaly v Bieszczadách - oba tyto cíle byly splněny, válečné požáry byly vymýceny.

Operační skupině Visla velel generál Stefan Mossor, jeden z nejtalentovanějších předválečných důstojníků. Jednalo se o operaci oprávněnou za daných podmínek a z důvodu bezpečnosti občanů

Na přelomu 40. a 50. let byla UPA definitivně zlikvidována jak v Polsku, tak v SSSR.

Ukazuje se však, že epigoni ukrajinských šovinistů se dnes cítí velmi pohodlně, považují se za bojovníky za svobodu Ukrajiny. To se mohlo stát jen proto, že kati nebyli potrestáni, protože památka zavražděných byla obětována na oltář boje proti komunismu. To je zvláště nebezpečné pro naši budoucnost. Dnes na západní Ukrajině hrají zločinci roli hrdinů. Příklady šokují svou nelítostnou výmluvností. Památka „Kłym Sawur“ je dnes na Ukrajině uctívána v mnoha kruzích. Ve městech, kde se narodil a zemřel, byly postaveny pomníky. Rada Rivne Oblasti požádala o udělení titulu „Hrdina Ukrajiny“. V četných publikacích je představován jako „bezchybný rytíř“, který v boji za svobodu své vlasti daroval to nejcennější, co měl – svůj život. Skutečnost, že je odpovědný za masové akce proti polským civilistům, je opomenuta. Ve Lvově je nejméně ŠEST pomníků Stefana Bandery. Roman Shukhevych má také památky. Nespočet ulic na západní Ukrajině je pojmenován po „hrdinech“ OUN-UPA: Bandera, Shukhevych, Kłaczkiwski, Lebed, Konovalets, Stakhiv a mnoho dalších. Hovoří se o rehabilitaci UPA a SS Galizien. Političtí dědicové OUN nacházejí místo v demokratické volební koalici. To vše je znepokojující a nutí nás zaujmout opatrný postoj, aby se podobné drama už nikdy neopakovalo. Nespočet ulic na západní Ukrajině je pojmenován po „hrdinech“ OUN-UPA: Bandera, Shukhevych, Kłaczkiwski, Lebed, Konovalets, Stakhiv a mnoho dalších. Hovoří se o rehabilitaci UPA a SS Galizien. Političtí dědicové OUN nacházejí místo v demokratické volební koalici. To vše je znepokojující a nutí nás zaujmout opatrný postoj, aby se podobné drama už nikdy neopakovalo.

Pokud jde o naše zavražděné krajany, máme povinnost pamatovat si a ctít jejich oběť, učiněnou pro svobodu Polska a nás všech. My, přeživší, jim to dlužíme.

*„Je však nutné vyjádřit morální protest proti ideologii, která vedla k „protipolské akci“, kterou iniciovala část Organizace ukrajinských nacionalistů a Ukrajinská povstalecká armáda. Víím, že tato slova mnohým ublíží. Ale žádný cíl nebo hodnota, byť tak vznešená jako svoboda a suverenita národa, nemůže ospravedlnit **genocidu**, vraždění civilistů, násilí a znásilňování, způsobující kruté utrpení bližnímu.*

Aleksander Kwasniewski, Poryck, 11. července 2003

Powrót
do strony głównej